

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26.09.1986, sp. zn. 11 Tz 36/86, ECLI:CZ:NS:1986:11.TZ.36.1986.1

Číslo: 23/1988

Právní věta: K právnímu posouzení zprostředkování spekulace. Pomoc ke spekulaci zprostředkováním takové činnosti je samostatnou formou pachatelství podle § 117 odst. 1 al. 2 tr. zák. Zprostředkování spekulace se posoudí jako pomoc k tomuto trestnému činu jen v těch případech, kdy je u hlavního pachatele splněna některá z okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby podle § 117 odst. 2 tr. zák. a u zprostředkovatele není splněna žádná z nich. Jednání zprostředkovatele spekulace, který čin spáchal výdělečně, přičemž hlavnímu pachateli pomohl k získání značného prospěchu. Lze posoudit jen jako trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. a nikoli též jako pomoc k trestnému činu spekulace podle § 10 odst. 1 písm. c), § 117 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 26.09.1986

Spisová značka: 11 Tz 36/86

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pomoc, Spekulace

Předpisy: 140/1961 Sb. § 10 odst. 1 písm. c
§ 117 odst. 1
§ 117 odst. 2
§ 89 odst. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 23

K právnímu posouzení zprostředkování spekulace.

Pomoc ke spekulaci zprostředkováním takové činnosti je samostatnou formou pachatelství podle § 117 odst. 1 al. 2 tr. zák. Zprostředkování spekulace se posoudí jako pomoc k tomuto trestnému činu jen v těch případech, kdy je u hlavního pachatele splněna některá z okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby podle § 117 odst. 2 tr. zák. a u zprostředkovatele není splněna žádná z nich. Jednání zprostředkovatele spekulace, který čin spáchal výdělečně, přičemž hlavnímu pachateli pomohl k získání značného prospěchu, lze posoudit jen jako trestný čin spekulace podle § 117 odst.

1, 2 písm. b) tr. zák. a nikoli též jako pomoc k trestnému činu spekulace podle § 10 odst. 1 písm. c), § 117 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 26. 9. 1986 sp. zn. [11 Tz 36/86.](#))

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek městského soudu v Praze z 21. února 1986 sp. zn. 5 To 27/86 a rozsudek obvodního soudu pro Prahu 1 z 11. prosince 1985 sp. zn. 1 T 136/85 a přikázal tomuto soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 1 sp. zn. 1 T 136/85 byl obviněný R. V. uznán vinným trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1 al. 2, odst. 2 písm. b), c) tr. zák. a za to byl odsouzen podle § 117 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání čtyř let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do první nápravně výchovné skupiny, a dále mu byl podle § 53 odst. 1 tr. zák. uložen peněžitý trest ve výměře 20 000,- Kčs, přičemž podle § 54 odst. 3 tr. zák. byl pro případ, že by výkon tohoto trestu mohl být zmařen, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců.

Podle skutkového stavu zjištěného obvodním soudem obviněný v době od konce roku 1982 do konce roku 1983 zprostředkoval v prodejnách podniku Klenoty v Praze F. P. a další nezjištěné osobě spekulativní prodej 224 kusů videokazet zn. Sony, 51 kusů videokazet zn. VHS, 4 kusů videokazet 2000, 7 kusů videorekordérů zn. Sony, 1 videorekordéru zn. BETA, 1 videorekordéru zn. VHS, 2 videorekordérů nezjištěné značky, 1 tuneru JWC, 2 tunerů TT-S1, 1 dálkového ovládání zn. Sony, 1 adaptéru AC POWER a 1 kamery zn. Sony, vše v celkové nákupní ceně nejméně 986 100,- Kčs, za které bylo po odpočtu 15 rabatu podnikem Klenoty proplaceno nejméně 836 985,- Kčs, přičemž obviněný sám za toto zprostředkování prodeje získal pro sebe peníze nebo videokazety v hodnotě nejméně 20 000,- Kčs.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný v zákonné lhůtě odvolání, o němž městský soud v Praze rozhodl rozsudkem z 21. února 1986 sp. zn. 5 To 27/86 tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. rozsudek obvodního soudu v celém rozsahu zrušil a obviněného uznal vinným trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1 al. 2, odst. 2 písm. b) tr. zák., jehož se obviněný dopustil stejným jednáním, jak je zjistil obvodní soud; městský soud zároveň shledal, že obviněný za uvedenou zprostředkovatelskou činnost získal pro sebe peníze nebo videokazety v hodnotě nejméně 8000,- Kčs.

Generální prokurátor ČSR podal proti posléze uvedenému rozsudku městského soudu Praze ve lhůtě stanovené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Ve stížnosti pro porušení zákona bylo poukázáno na to, že skutková zjištění obvodního soudu týkající se rozsahu předmětů spekulace jsou sice správná, avšak za předčasný je třeba považovat závěr, že obviněný spekulativní činnost pouze zprostředkoval a obvodní soud v tomto směru zejména nehodnotil výpověď svědkyně M. V., která potvrdila, že obviněný jí při prodeji videorekordérů na její jméno řekl, že tyto videorekordéry jsou jeho majetkem, což má svědčit o tom, že obviněný prodával videorekordéry, které si sám opatřil ve spekulativním úmyslu. Stížnost pro porušení zákona dále vytýká, že při stanovení zisku, jehož obviněný za zprostředkování dosáhl, se mělo vzhledem k tomu, že nebyly zjištěny osoby, které obviněnému dodávaly předměty spekulace k prodeji, vycházet z doznání obviněného a za předpokladu, že by nebylo možno vyvrátit jeho obhajobu, že předměty spekulace prodával pro jiné osoby a nebylo by také zjištěno, že za zprostředkování dosáhl značného prospěchu, měl být zjištěn zisk, jehož dosáhl pachatel spekulace. Obvodní soud měl proto přibrat znalce z oboru elektrotechniky, který by stanovil hodnotu jednotlivých předmětů v měně toho státu, kde měly být nakoupeny, a potom měl provést přepočty hodnoty prostředků vynaložených na nákup předmětu na československou měnu podle kursovního lístku platného v době páchaní trestné činnosti. Tak měl

obvodní soud zjistit, co bylo na opatření předmětů spekulace vynaloženo a po odečtení případných nákladů mohl také zjistit výši zisku, jehož dosáhl pachatel spekulace. Ve stížnosti pro porušení zákona byl vysloven právní názor, že pokud by bylo prokázáno, že značný prospěch získal jen pachatel spekulativní činnosti, bylo by třeba jednání obviněného jako zprostředkovatele spekulativní činnosti posoudit jako pomoc k trestnému činu spekulace podle § 10 odst. 1 písm. c), § 117 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. a za předpokladu, že by bylo prokázáno, že obviněný i pachatel spekulace jednali výdělečně a pachatel spekulace navíc získal značný prospěch, bylo by třeba jednání obviněného posoudit jednak jako trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. a jednak jako pomoc k trestnému činu spekulace podle § 10 odst. 1 písm. c), § 117 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. Podle stížnosti pro porušení zákona se pochybení dopustil i městský soud v Praze tím, že jako soud odvolací neodstranil nedostatky v rozsudku obvodního soudu a navíc sám rozhodl na podkladě vlastních skutkových zjištění odlišujících se od skutkových zjištění, která učinil obvodní soud, přičemž tato jeho skutková zjištění jsou v rozporu se zásadou objektivní pravdy.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Skutková zjištění týkající se základní skutkové podstaty trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 al. 2 tr. zák. jsou úplná a správná. K námitce stížnosti pro porušení zákona, že obviněný prodával ve spekulativním úmyslu i svoje videorekordéry, a nešlo tedy u něho jen o zprostředkování spekulativní činnosti, se jako příklad poukazuje na výpověď svědkyně M. V., podle níž dva videorekordéry, které obviněný prodal na její jméno, byly jeho majetkem. Je třeba též uvést, že svědkyně M. V. potvrdila, že obviněný jí řekl, že videorekordéry, které prodal na její jméno, jsou jeho a že peníze, které jí budou zaslány, jsou pro jeho potřebu. Nelze však tu přehlédnout, že obviněný i při jednání s jinými osobami, jejichž jméno použil při prodeji videorekordérů, popřípadě videokazet jako vlastníků tohoto zboží, vystupovat tak, jakoby na jejich jména mělo být prodáváno jeho zboží, a proto i peníze, které za prodané zboží obdrží, jsou jeho. Obviněný takto jednal z toho důvodu, že nechtěl prozradit ty osoby, jimž zboží ve skutečnosti patřilo.

Obvodní soud rovněž nepochybil, pokud shledal, že obviněný se souzené trestné činnosti dopustil výdělečně ve smyslu § 89 odst. 3 tr. zák., a v důsledku toho posoudil jednání obviněného i podle vyšší trestní sazby stanovené v § 117 odst. 2 písm. b) tr. zák. V tomto směru, jak na to správně poukázal městský soud v Praze již ve svém usnesení z 8. 11. 1985 sp. zn. 5 To 247/85, jímž byl zrušen původní rozsudek obvodního soudu v této věci, i za předpokladu, že by byla pravdivá výpověď obviněného, kterou učinil v hlavním líčení, že za zprostředkování spekulativní činnosti dostával částku 5000,- Kčs na hotovost a 5 - 6 videokazet, které jak je zřejmé z faktur založených v trestním spise, byly převážně prodávány podnikem Klenoty po 1000,- Kčs za jeden kus, obviněný získal za zprostředkování spekulativní činnosti v peněžní hodnotě celkem nejméně částku 10 000,- Kčs. Obviněný si tedy zjištěnou trestnou činností, kterou prováděl po dobu jednoho roku, soustavně opatroval alespoň zčásti zdroj příjmů, a to v průměrné výši 800,- Kčs měsíčně. Tato skutečnost již s ohledem na značný rozsah trestné činnosti je tak závažná, že je jí podstatně zvyšován stupeň nebezpečnosti činu pro společnost ve smyslu § 88 tr. zák.

Ve stížnosti pro porušení zákona je uplatněn požadavek, aby obvodní soud v případě, že nebudou spolehlivé podklady pro závěr, že obviněný dosáhl za zprostředkování spekulativní činnosti značného prospěchu, zjistil, jaký prospěch v tomto případě získali pachatelé spekulace; v souvislosti s tím jsou vysloveny názory na právní posouzení jednání obviněného. K tomu Nejvyšší soud ČR uvádí, že v daném případě nelze opatřit takové důkazy, z nichž by bylo možno zjistit alespoň přibližnou výši prospěchu, který získali pachatelé spekulativní činnosti. V tomto směru nelze totiž prokázat, jakým způsobem pachatelé spekulativní činnosti si předměty spekulace opatřili a co za ně vynaložili. I když nejsou takové důkazy v souzeném případě k dispozici, je již s ohledem na výši prospěchu, který

obviněný získal za zprostředkování spekulativní činnosti zatím jen podle jeho údajů učiněných při hlavním líčení, nepochybně, že pachatelé spekulativní činnosti dosáhli podstatně vyššího prospěchu, než jaký získal jejich prostřednictvím obviněný. Z toho lze dovodit, že pachatelé spekulativní činnosti získali značný prospěch.

Již shora bylo konstatováno, že obvodní soud správně shledal v jednání obviněného i znaky kvalifikované skutkové podstaty trestného činu spekulace podle § 117 odst. 2 písm. b) tr. zák., tedy že čin obviněného byl spáchán výdělečně. Za tohoto stavu již nepřichází v úvahu, i když je prokázáno, že pachatelé spekulativní činnosti získali trestným činem značný prospěch, posoudit jednání obviněného vedle trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 al. 2, odst. 2 písm. b) tr. zák. též jako pomoc k trestnému činu spekulace podle § 10 odst. 1 písm. c), § 117 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. Při takovém právním posouzení věci by totiž bylo jediné jednání zprostředkovatele spekulativní činnosti posouzeno podle ustanovení § 117 odst. 1 tr. zák. dvakrát, a to jednou jako pachatelství ve formě zprostředkování spekulativní činnosti podle § 117 odst. 1 al. 2 tr. zák. a podruhé jako účastenství ve formě pomoci podle § 10 odst. 1 písm. c), § 117 odst. 1 al. 1 tr. zák. Takový postup je nepřijatelný, a to již proto, že ustanovení § 117 odst. 1 al. 2 tr. zák. povyšuje pomoc ve formě zprostředkování na pachatelství trestného činu. Navíc posouzením jediného skutku podle ustanovení § 117 odst. 1 al. 2, odst. 2 písm. b) tr. zák. a současně i podle § 10 odst. 1 písm. c), § 117 odst. 1 al. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. by byl zprostředkovatel spekulativní činnosti postižen přísněji než pachatel spekulativní činnosti, jehož jednání v takovém případě by bylo posouzeno jen jako trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 al. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. Skutečnost, že pachatelé spekulativní činnosti, kterou zprostředkoval obviněný, získali značný prospěch, je však třeba vzít v úvahu jako jedno z kritérií určujících stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost. Ze stejných právních závěrů je třeba vycházet též v případě, že by bylo zjištěno, že i obviněný sám za zprostředkování spekulativní činnosti získal značný majetkový prospěch. Také v tomto případě by bylo možno jednání obviněného kvalifikovat jen jako trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 al. 2, odst. 2 písm. b), c) tr. zák.

K tomu nejvyšší soud dodává, že posoudit jednání zprostředkovatele spekulativní činnosti jako pomoc k trestnému činu spekulace podle § 10 odst. 1 písm. c), § 117 odst. 1 al. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. by přicházelo v úvahu jen za předpokladu, že by zprostředkovatel sám nezískal značný prospěch, popřípadě nespáchal by čin záležející ve zprostředkování spekulativní činnosti jako člen organizované skupiny nebo výdělečně a tyto okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 117 odst. 2 tr. zák. by byly dány jen u pachatele spekulativní činnosti. V takovém případě by zprostředkovatel spekulativní činnosti byl postižen jen za pomoc k trestnému činu spekulace podle § 10 odst. 1 písm. c), § 117 odst. 1 al. 1, odst. 2 písm. a) popř. b) nebo c) tr. zák., a nikoli též za trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 al. 2 tr. zák. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby jsou tu totiž dány jen u pachatele spekulativní činnosti, nikoli i u jejího zprostředkovatele. V takovém případě jen posouzení činnosti zprostředkovatele jako pomoci k trestnému činu spekulace spáchanému za okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby může přiměřeně vyjádřit stupeň nebezpečnosti trestné činnosti zprostředkovatele.